

ความเป็นมาของการแบ่งแยกกลุ่มในพรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตยไทย

History of factional divisions in political parties in Thai democracy

นคร โศกเชื้อก¹

Nakhon Sok Chueak

บทคัดย่อ

การแบ่งแยกกลุ่มภายในพรรคการเมืองของไทยในปัจจุบัน มีวิวัฒนาการมาจากการแบ่งแยกฝ่ายในประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองนับแต่อดีตก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองพ.ศ.2475 ที่แม้ว่าในปัจจุบันก็ยังมี การแบ่งแยกกลุ่มภายในพรรคการเมืองในระบอบการปกครองประชาธิปไตยของประเทศไทย ผ่านรูปแบบการปกครองใหม่ ผ่านรัฐธรรมนูญและกฎหมาย และรูปแบบรูปแบบการเลือกตั้งใหม่ก็ตาม กลับก่อให้เกิดการแบ่งแยกฝ่ายภายในพรรคมากขึ้นเรื่อยๆ ควบคู่ไปกับโครงสร้างพรรคการเมืองที่อ่อนแอ ทำให้ระบบพรรคการเมืองยังคงมีการแบ่งแยกกลุ่ม โดยเฉพาะการขึ้นสู่อำนาจของฝ่ายอำนาจนิยมทหารในปีพ.ศ. 2550 จากฝ่ายที่เปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ พื้นฟูการปกครองตนเองในรูปแบบแบบกลุ่มต่างๆ ขึ้น ซึ่งทำลายความเข้มแข็งของพรรคการเมืองลง เพื่อผลการเข้าสู่อำนาจรัฐ ที่ปรากฏผลการเลือกตั้งของไทยครั้งล่าสุด ความสำคัญของกลุ่มถูกทำให้มีความสำคัญมากขึ้น เพราะผู้นำรัฐบาลทหารของไทย และพันธมิตรต้องการที่จะปรับเปลี่ยนเพื่อให้พรรคที่สนับสนุนทักษิณเสื่อมโทรมลง แต่สุดท้ายพรรคพลังประชารัฐที่จัดตั้งขึ้นโดยรัฐบาลทหารกลับประสบปัญหาการแบ่งแยกฝ่ายมากที่สุด และถอยหลังย้อนกลับสู่สภาพตามธรรมชาติเดิมของความเป็นกลุ่มที่ไม่มี ความแน่นอนในพรรคการเมือง

คำสำคัญ: การแบ่งแยกกลุ่ม, ประชาธิปไตย, พรรคการเมือง

¹นักวิชาการอิสระ; Independent academic ,Thailand

Corresponding author, e-mail: nakhonsokchueak@gmail.com, Tel. 099-6840769

Abstract

There is currently a separation of factions within Thai political parties. It has evolved from internal divisions in the history of politics and government since the past. Before the change of government in 1932, although at present there are divisions within political parties in Thailand's democracy, through a new form of government through the constitution and law and the format of the new election format. Instead, it caused more and more divisions within the party and, coupled with a weak political party structure, made the party system Politics still has divisions. Especially the rise to power of the military authoritarian party in 2007, the party that changed the constitution. Restoring the autonomy of various groups, destroying the strength of political parties, is the result of entering state power. The results of the latest Thai election appeared. The importance of the group was made more important. Because the leaders of the Thai military government and the allies wanted to make changes in order to weaken the pro-Thaksin party, but in the end the Palang Pracharat Party established by the military government also faced the greatest problem of division and reverted to the original natural state of being an uncertain group in a political party.

Keywords: Faction, Democracy ,Political parties

1.บทนำ

แม้ประเทศไทยจะเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นประชาธิปไตย ตั้งแต่ปีพ.ศ.2475 จนปัจจุบันนับได้เกือบ100ปี หากเป็นคนย่อมหาหรือสั้นอายุขัย แต่ในประวัติศาสตร์สังคม อาจเป็นเพียงระยะหัดเดินเท่านั้น ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมายังมีข้อถกเถียงในเรื่องรูปแบบประชาธิปไตย และการสะดุดล้มจากการรัฐประหารเป็นช่วงๆตลอดมาจนถึงปัจจุบันในหลุ่ดหลักทางเดินประชาธิปไตยที่เหมาะสมกับสังคมไทยเหมือนที่มนตรี เจนวิทย์การ(2555,น.28) เห็นว่ามีขบวนการเคลื่อนไหวหรือปรากฏการณ์หลายอย่างที่เริ่มทำให้หลักการปกครองแบบประชาธิปไตยเสรีนิยมของไทยอ่อนแอลง หรือถูกบ่อนทำลาย ไม่ว่าจะเป็นประสิทธิภาพของรัฐและของระบบราชการส่วนกลาง, ระบบความยุติธรรม, หลักนิติธรรม,และหลักความพร้อมรับผิด และเห็นว่าประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะเลือกประชาธิปไตยอำนาจนิยมเป็นทางเดินใหม่ แต่จะเป็นรูปแบบใดยังเห็นไม่ชัด อย่างไรก็ตามแนวโน้มดังกล่าวในขณะเดียวกันก็กำลังถูกต่อต้านจากประชาธิปไตยรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า “ประชาธิปไตยแบบติดตามตรวจสอบ” (Monitory Democracy)โดยองค์กรภาคประชาชน และเครือข่ายสังคมดิจิทัล ซึ่งกำลังกลายเป็นสมรภูมิใหม่ในการต่อสู้เพื่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนกับกลุ่มที่ต้องการใช้อำนาจรัฐควบคุมการเคลื่อนไหวดังกล่าว

โดยทั่วไปพรรคการเมืองจะมีความสำคัญในการปกครองระบอบประชาธิปไตยเพราะว่าพรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่เกิดจากการรวมกลุ่ม หรือคณะบุคคลที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันและมีผลประโยชน์พื้นฐานร่วมกันมารวมตัวกันเพื่อแสวงหาอำนาจในการปกครองประเทศ โดยพรรคการเมืองมีโครงสร้างเป็นองค์กรที่มีการจัดระบบในการควบคุม โดยมีคณะผู้บริหารพรรคและสมาชิกพรรคดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้นพรรคการเมืองจึงมีบทบาท เป็นตัวกลางระหว่างรัฐกับประชาชนและเป็นผู้ร่วม

สร้างและถ่ายทอดเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนไปสู่การสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของรัฐ(มะลิทิพย์ประจงและคณะ,2563,น.1-3)

การศึกษาเกี่ยวกับการเมืองไทยส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่พรรคการเมืองและการเมืองระหว่างพรรค การพิจารณาพรรคการเมืองไทยเหมือนกับการดูล่องดำ (McCargo , 1997) ที่ภายนอกเปลือกเน้นเฉพาะความขัดแย้งระหว่างพรรคต่างๆเป็นเปลือกแข็งภายนอก แต่ที่ภายในประกอบด้วยกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ยังคงมีความเกี่ยวข้องในการเมืองไทย เห็นได้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในการรัฐประหารและภายหลังการรัฐประหาร ทั้งสองครั้งหลังสุดในไทยที่กลุ่มต่างๆ แตกออกจากพรรคร่วมรัฐบาลเดียวกัน จากนั้นจึงเข้าร่วมหรือก่อตั้งพรรคอื่นๆเพื่อประกอบเป็นรัฐบาลใหม่ เหตุใดพรรคการเมืองไทยถึงสามารถแบ่งแยกหรือหลอมรวมกันได้อย่างรวดเร็ว? ลักษณะพรรคการเมืองอาจไม่ใช่สถาบันการเมืองในแบบแนวคิด ทฤษฎีของประเทศทางตะวันตก

เมื่อระบอบประชาธิปไตยของไทยดำรงอยู่โดยอาศัยพรรคการเมือง ที่ภายในประกอบด้วยกลุ่มผลประโยชน์ภายในพรรค แม้ว่าพรรคการเมืองจะยังคงเป็นผู้มีบทบาทหลักในรัฐสภา แต่กลุ่มต่างๆก็เป็นส่วนประกอบสำคัญของพรรคการเมืองที่อาจทำให้เกิดความไม่มั่นคงภายในพรรค การพิจารณาการแบ่งฝ่ายของพรรคการเมืองส่งผลต่อพรรคและการเมืองระบบรัฐสภาของไทย การพยายามที่จะตอบคำถามเหล่านี้อาจพิจารณาในทางประวัติศาสตร์เพื่อทำความเข้าใจ การแบ่งแยกฝ่ายในประเทศไทยซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่สร้างความไม่มั่นคงในการเมืองไทยของพรรคการเมือง

2.การแบ่งแยกในพรรคการเมืองไทย

เมื่อกล่าวถึงวิวัฒนาการของลัทธิแบ่งฝ่ายในพรรคการเมืองไทยที่สังคมไทยมักเรียกโดยใช้คำว่า “ฝ่าย” ซึ่งหมายถึงการรวมกลุ่มกันชั่วคราวของนักการเมืองและกลุ่มสนับสนุนทั้งภายในและภายนอกของพรรค (Chambers, 2003) โดยฝ่ายต่างๆ จะมีบทบาทสำคัญในการเมืองไทย ในการอธิบายวิวัฒนาการและความคงอยู่ของพรรคการเมือง ในทางรัฐศาสตร์อาจเรียกว่าการศึกษาสถาบันนิยมเชิงประวัติศาสตร์ที่ช่วยอธิบายความคงอยู่ของสถาบันและการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา แนวทางนี้ให้คำอธิบายว่าเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์มีข้อจำกัดหรือโอกาสที่ส่งผลกระทบต่อความยืดหยุ่นหรือการเปลี่ยนแปลงของสถาบันอย่างไร (Pierson, 2004) เริ่มต้นจากจุดกำเนิดของสถาบัน รูปแบบสถาบันเริ่มแรกที่ได้รับการเสริมกำลังตามลำดับเวลา ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างต่อเนื่องตามมาอย่างไรทางประวัติศาสตร์

นรนิติ เศรษฐบุตร (2534) เห็นว่าตามหลักการแล้วพรรคการเมืองจะต้องมีความเข้มแข็งและเป็นสถาบันหลักของระบอบประชาธิปไตย โดยต้องเน้นการพัฒนาพรรคให้มีลักษณะของภาวะผู้นำ มีคุณธรรม จริยธรรม จึงจะสามารถพัฒนาให้เป็นสถาบันทางการเมืองและระบบพรรคที่มีความเป็นสถาบันที่ช่วยเหลือความต้องการของประชาชนได้ นอกจากนี้ยังสามารถเป็นสถาบันหลักในการช่วยรักษาเสถียรภาพทางการเมืองไว้ได้ ในขณะที่ระบบการเมืองกำลังมีการเปลี่ยนแปลง

2.1ความเป็นมาของสภาพกลุ่มก่อนการปกครอง พ.ศ.2475

จุดกำเนิดสำคัญที่ทำให้กลุ่มภายในพรรคการเมืองไทยเริ่มฝังตัวในระบบการเมืองไทยคือ เหตุการณ์ปฏิวัติเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ซึ่งโค่นล้มระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขลงไปสู่ระบอบการปกครองใหม่ ที่ทำให้พรรคการเมืองเป็นองค์ประกอบสำคัญของการปกครองใหม่แต่นำเสียดายที่ประชาธิปไตยใหม่ไม่ปะติดปะต่อและไม่สม่ำเสมอ ดังที่Lupu และ Stokes (2007) ได้กล่าวไว้ว่าเกิดการหยุดชะงักแล้วซ้ำอีกในระบอบประชาธิปไตยและสะสมมากขึ้นเมื่อเวลาผ่านไป ประเทศไทยเริ่มต้นเคลื่อนไหวที่เพิ่มขึ้นไปสู่สังคมพหุนิยม แต่นับถึงปัจจุบันระบอบประชาธิปไตยของไทยถูกคั่นด้วยการรัฐประหารที่สำเร็จถึง13ครั้งหรือเฉลี่ย 7 ปีต่อครั้ง และมีระบอบการปกครองที่ทหารครอบงำผ่านรัฐธรรมนูญ

ชัดเจนถึง 10 ฉบับจากจำนวนรัฐธรรมนูญ 20 ฉบับ การต่อต้านทางการเมืองที่มากขึ้นจากชนชั้นสูงของไทย สิ่งเหล่านี้ส่งผลชัดเจนเกิดการหยุดชะงัก และส่งผลต่อกับพรรคการเมืองและการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่อง พรรคการเมืองในฐานะนักแสดงที่เป็นทางการเริ่มอ่อนแอลง ในขณะที่กลุ่มที่ไร้ศรัทธาในฐานะกลุ่มนอกระบบ และการแบ่งแยกฝ่ายก็เริ่มแพร่หลายและมีความสำคัญมากขึ้นจวบจนปัจจุบัน การพัฒนากลุ่มต่างๆ ก่อนที่จะมีโครงสร้างพรรคการเมืองแบบรวมศูนย์ใดๆ ทำให้ความภักดีของฝ่ายต่างๆ มีความสำคัญมากกว่าความภักดีของพรรคการเมืองสำหรับนักการเมือง (Magone , 1995,p. 92- 99)

พรรคการเมืองหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 มีการจัดลำดับการพัฒนาต่างๆ ของไทย เนื่องจากกลุ่มต่างๆเองและเครือข่ายผู้รวบรวมคะแนนเสียงที่ดำเนินการเคียงข้างกันได้รับการพัฒนาก่อนพรรคการเมืองตามกฎหมายของไทย ด้วยเหตุนี้ “สโมสร” หรือ “กลุ่ม” หรือ “ฝ่าย” ของรัฐสภาจึงดำรงอยู่อย่างไม่เป็นทางการก่อนรุ่งอรุณของการเมืองไทย และก่อนที่จะมีกฎหมายของพรรคการเมือง และการเลือกตั้ง ในช่วงปีแรกๆ แม้ว่าจะมีการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2476, 2480 และ 2481ก็ตาม พรรคการเมือง (นอกเหนือจาก “คณะราษฎร” ที่ปกครองในขณะนั้น) ไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายให้จัดตั้งพรรคการเมืองขึ้น ผู้สมัครและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องทำงานอิสระ อย่างไรก็ตามมีการรวมกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการของนักการเมือง กลุ่มในรัฐสภาเกิดขึ้นตามธรรมชาติ กลุ่มเหล่านี้เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ร่ำรวยหรือมีเส้น มีอิทธิพล โดยอาจเป็นผู้จัดหาเงินทุนให้ผู้สมัครที่ได้รับเลือกและทำหน้าที่เป็นกลุ่มเพื่อสนับสนุนหรือปฏิเสธมาตรการบางอย่างของรัฐบาลเพื่อผลประโยชน์บางอย่าง กลุ่มนอกพรรคการเมืองเหล่านี้มีอิทธิพลสูงมากสามารถเอาชนะรัฐบาลที่อยู่ในขณะนั้นของนายกรัฐมนตรีพระยาพหลพลพยุหเสนาได้จากเหตุการณ์ปีตรัฐสภา ในปีพ.ศ. 2477 หรือตัวอย่างในพ.ศ. 2481 ภายใต้ผู้สืบทอดอำนาจหลวงพิบูลสงครามที่ทำให้ฝ่ายกษัตริย์สูญเสียอำนาจไปมาก ส่วนฝ่ายพลเรือนและกองทัพเรือยังคงอยู่ได้บังคับบัญชาของกองทัพ สู่ปลายสงครามโลกครั้งที่ 2 ปรีดี พนมยงค์สามารถวางแผนให้จอมพลป. พิบูลสงครามพ่ายแพ้ในรัฐสภาได้โดยการจกกลุ่มรัฐสภาต่อต้านเขา แต่ความนิยมที่ลดลงของป. พิบูลสงคราม และกลุ่มทหารของเขาทำให้กลุ่มพลเรือนและกลุ่มกษัตริย์นิยมกลับมาผูกขาดอำนาจอีกครั้ง โดยผ่านรัฐบาลควง อภัยวงศ์ , ทวี บุณยเกตุ และ เสณี ปราโมช ที่ดำรงตำแหน่งนายกฯ อย่างต่อเนื่อง (Rathamarit , 1984, p. 71-72)

หลังการเลือกตั้งวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2489 ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ซึ่งในที่สุดก็อนุญาตให้มีการจัดตั้งพรรคการเมืองได้ พรรคแรกๆ ที่ก่อตั้งคือพรรคประชาธิปัตย์ ที่ก่อตั้งเมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2489 ในตอนแรกมีผู้นำฝ่ายสำคัญสี่ฝ่าย ได้แก่ควง อภัยวงศ์ (หัวหน้าพรรค) เสณี ปราโมช (รองหัวหน้าพรรค) คึกฤทธิ์ ปราโมช (เลขาธิการพรรค) และเลียง ไชยกาล (ซึ่งไม่นานก็แยกตัวไปตั้งพรรคใหม่) ขณะที่นายกฯ ปรีดี พนมยงค์ (พ.ศ. 2489) ได้จัดตั้งแนวร่วมที่ประกอบด้วยพรรคสี่พรรค ได้แก่ แนวร่วมรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นตัวแทนของฝ่ายกองทัพเรือที่สนับสนุนปรีดี พรรคสหกรณ์ซึ่งเป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่สนับสนุนปรีดี พรรคอิสระซึ่งเป็นกลุ่มสนับสนุนปรีดีขนาดเล็ก และพรรคคอมมิวนิสต์เล็กๆ ที่ปรากฏตัวในช่วงเวลาสั้นๆ กลุ่มต่างๆ จึงมีความชอบธรรมและ จัดตั้งอย่างเปิดเผยมากขึ้น สามารถวางแผนร่วมกันในการณรงค์หาเสียงและการเลือกตั้งเจ้าหน้าที่พรรคไม่ได้ถูกห้ามอีกต่อไป (Rathamarit , 1984,p. 77)

ต่อจากรัฐบาลปรีดี คือรัฐบาลพลเรือตรี หลวงถวัลย์ธำรงนาวาสวัสดิ์ ผู้สืบทอดตำแหน่งปกครองจนถึงวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490ก็ถูกกองทัพก่อรัฐประหารอีกครั้ง ภายในเดือนเมษายน พ.ศ. 2491 หลวงพิบูลสงคราม กลับเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกครั้งโดยได้รับการสนับสนุนจาก4 กลุ่มหลักคือพลเอก ผิน ชุณหะวัณ กลุ่มในรัฐสภาของกลุ่มทหาร ผู้นิยมราชวงศ์ และผู้สนับสนุนการทหาร โดยพรรคร่วมรัฐบาลเดิมกลับเลือกกลับให้การสนับสนุนหลวงพิบูลสงคราม โดยแลกกับตำแหน่งรัฐมนตรีและความช่วยเหลือทางการเงิน ต่อมาเนื่องจากกลัการรัฐประหารของปรีดีที่ทะเลาะวิวาทกับพวกกษัตริย์นิยม และกลุ่มรัฐสภาในพรรคสหชีพ

เรียกร้องที่นั่งในคณะรัฐมนตรีอย่างต่อเนื่อง ผู้นำทหารจึงทำการรัฐประหารตนเอง ยุบรัฐสภา และสั่งห้ามมีพรรคการเมืองอีก (Wilson, 1962,p. 230–240)

ทำให้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2494 ถึง พ.ศ. 2498 กองทัพผูกขาดอำนาจ ส.ส.มีเสียงได้แต่ในรัฐสภาเท่านั้น แต่ถือว่าเป็นอิสระ กลุ่มรัฐประหารต้องการรับประกันได้ว่าคู่แข่งที่มีศักยภาพจะไม่คุกคามตำแหน่งอำนาจของตนอีกต่อไปโดยการห้ามพรรคการเมือง หรือผู้แทนที่ได้รับเลือกไม่ได้รับอนุญาตให้พบกันเป็นกลุ่มใหญ่ด้วยซ้ำ กลุ่มที่ทรงอำนาจเป็นบุคคลสำคัญทางการเมืองในยุคนี้คือ นายกฯ หลวงพิบูลสงคราม , พันตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ (ซึ่งเป็นพันธมิตรกับพลเอก ผิน ชุณหะวัณ) และ ผู้บัญชาการทหารบกพลเอก สฤษดิ์ ธนะรัชต์ โดยกลุ่มเผ่า-ผิน ถูกเรียกว่า “กลุ่มชอยราชครู” ในขณะที่กลุ่มสฤษดิ์ ถูกเรียกว่า “กลุ่มสี่เสาเทเวศน์” แม้ว่าในช่วงกลางทศวรรษ 1950 จะมีการวิพากษ์วิจารณ์จากสาธารณชนมากมายเกี่ยวกับการไม่มีประชาธิปไตยของประเทศไทยและการที่ทหารครอบงำประเทศอย่างต่อเนื่อง แต่ต่อมาหลวงพิบูลสงครามได้ประกาศพระราชบัญญัติพรรคการเมืองครั้งแรกในปี พ.ศ. 2498 แต่กลับเพื่อเสริมสร้างความนิยมและฐานอำนาจของตนเองในการที่จะปะทะกับเผ่า และสฤษดิ์ กฎหมายใหม่กำหนดอนุญาตให้มีลงทะเบียนตั้งพรรคการเมืองมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างน้อย 10 คนหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 500 คน (Rathamarit , 1984,p. 81–82)

จากในประวัติศาสตร์การเมืองไทยจึงเป็นไปตามที่ฮันติงตันเสนอว่า หลังการเปลี่ยนแปลงระบอบการบริหารของรัฐทุกครั้ง จะมีการแทรกแซงทางการเมืองเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มนายทุนรายใหญ่ หรือคณะทหาร ทำให้ระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยและพรรคการเมืองเกิดความอ่อนแอ ส่งผลให้นักการเมืองหรือพรรคการเมืองขาด “ความเป็นสถาบันทางการเมือง” ขาดการยอมรับจากประชาชน ส่งผลให้พรรคการเมืองถูกมองว่าเป็นที่สนับสนุนพวกมีอิทธิพลหรือเป็นการรวมกลุ่มกันเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ของกลุ่ม(Huntington, 1963)จะเห็นว่าตั้งแต่ ปีพ.ศ. 2476 แต่จนกระทั่งปี พ.ศ. 2489 (และอีกครั้งในปี พ.ศ. 2498) พรรคการเมืองไทยได้รับอนุญาตตามกฎหมายให้แข่งขันในเวทีรัฐสภาได้ การมีอยู่ของกลุ่มก่อนพรรคการเมืองมีบทบาทช่วยให้พวกเขากลายเป็นผู้เล่นที่มีบทบาททางการเมือง ซึ่งพรรคการเมืองต่างๆ จะต้องพึ่งพาเงินทุนและ ความต้องการในการลงคะแนนเสียง วัฒนธรรมนี้มีแนวโน้มที่จะช่วยสร้างและทำซ้ำการแบ่งแยกกลุ่มในพรรคการเมืองไทย

2.2การแบ่งแยกกลุ่มในภูมิภาคของไทย

ในประเทศไทยทุกวันนี้ถือนิยามยาวนานของลัทธิเผด็จการที่ยึดมั่นได้ส่งผลกระทบต่อลักษณะของแบ่งแยกกลุ่ม ก่อนปีพ.ศ. 2475ที่มีระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ซึ่งไม่มีพื้นที่สำหรับการเมืองของพรรคก่อให้เกิดผลสองประการ ประการแรกเกิดแนวคิดท้องถิ่นนิยมเป็นปรากฏการณ์ที่ฝังรากลึกมายาวนานตั้งแต่กษัตริย์ท้องถิ่นทรงใช้อิทธิพลของตนในอาณาเขตของภูมิภาค ได้แก่ล้านนา แพร่ น่าน ลำปาง โดยก่อนปี พ.ศ. 2475 สถาบันพระมหากษัตริย์และกองทัพได้แบ่งปันอำนาจร่วมกันในการเป็นหุ้นส่วนทางการเมืองที่ไม่สมมาตร โดยฝ่ายหลังเป็นหุ้นส่วนที่อาวุโสน้อยกว่า (Chambers and Waitoolkiat , 2016: 426) แต่ถึงกระนั้นกองทัพก็มีบทบาทสำคัญในการรับประกันอิทธิพลอันท่วมท้นของพระมหากษัตริย์ทั่วประเทศ หลังจากสิ้นสุดระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในปีพ.ศ. 2475 ทหารก็ได้ครอบงำประเทศอีกครั้ง (พ.ศ. 2475–2487; พ.ศ. 2493–2500) และอีกครั้งด้วยระบอบกษัตริย์ (พ.ศ. 2490–2494; พ.ศ. 2500–2516; พ.ศ. 2519–2531; 2534–2535; 2549–2551; 2557 –2563) อำนาจทางการเมืองมหาศาลจากสถาบันพระมหากษัตริย์และกองทัพดังกล่าวได้ทอดเงาทอดยาวไปทั่วประเทศไทย ทำให้สถาบันประชาธิปไตยก่อตัวได้ช้า ในหลายกรณีกลุ่มภายในพรรคและบางพรรคเองก็เป็นเพียงการก่อตั้งจากกลุ่มทหารในอดีต (เช่นพรรคชาติไทย) พรรค

เหล่านี้แม้จะนำโดยผู้ประกอบการในกรุงเทพฯ ในตอนแรกแต่กลับถูกรอบงำโดยนักธุรกิจต่างจังหวัด การดำเนินงานของพรรคการเมืองขึ้นอยู่กับทุนและเครือข่ายการลงคะแนนเสียงของกลุ่มท้องถิ่นของภูมิภาค (McCargo , 1997)

ในขณะที่พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย โดยเฉพาะสี่จังหวัดชายแดนใต้(จังหวัดสตูล นราธิวาส ยะลา และปัตตานี) ลัทธิแบ่งแยกดินแดนรูปแบบหนึ่งได้พัฒนาขึ้น กล่าวคือชาวมลายู-มุสลิมที่แสวงหาอิสรภาพมากขึ้น นำไปสู่การพัฒนาฝ่ายวาทะห์ ซึ่งเป็นกลุ่มที่สร้างขึ้นตามลักษณะทางชาติพันธุ์ ศาสนา และภาษาของชาวไทยมุสลิมมาเลย์ภาคใต้ ผู้นำของวาทะห์มีความเกี่ยวข้องกับอดีตผู้ก่อความไม่สงบ แต่เมื่อเวลาผ่านไปฝ่ายต่างๆ ก็เปลี่ยนจากการการสังกัดพรรคกิจสังคม(SAP) พรรคประชาธิปัตย์ และสุดท้ายเป็นพรรคไทยรักไทย (Utarasint ,2005)

มรดกทางประวัติศาสตร์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการก่อตั้งแบ่งแยกฝ่ายในประเทศไทย จากอิทธิพลประเพณีอันลึกซึ้งของลัทธิภูมิภาคนิยม ลัทธิเผด็จการ ลัทธิส่วนบุคคล และ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์และลูกค้าในคตินิเทศศาสนาเช่นบุญคุณ โดยมีชนชั้นสูงทางธุรกิจในเมืองหรือในชนบท ข้าราชการทหารหรือพลเรือนที่เกษียณอายุแล้ว อดีตกบฏ หรือผู้นำชาติพันธุ์เป็นผู้นำ พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่เข้าร่วมกัน

ปัจจัยสนับสนุนการคงอยู่ ความต้องการเพิ่มผลตอบแทนและปัจจัยภายนอกที่เป็นลบได้ช่วยรักษาการแบ่งแยกฝ่าย เพื่อให้ได้รับการเลือกตั้ง ขณะที่นักการเมืองจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากฝ่ายต่างๆ ความช่วยเหลือดังกล่าวมีความสำคัญ เนื่องจากกลุ่มต่างๆ มีแนวโน้มที่จะควบคุมเครือข่ายการลงคะแนนเสียงในท้องถิ่น ในเวลาเดียวกัน หากนักการเมืองต้องการโอกาสในการได้รับตำแหน่งทางการเมืองที่สำคัญ หากพรรคการเมืองต้องการให้ผู้สมัครได้รับเลือกหรือมีที่นั่งในสภาจำนวนมาก กลุ่มต่างๆ ก็สามารถรับประกันเรื่องนี้ได้มากที่สุด เนื่องจากมีอิทธิพลยาวนานในระดับท้องถิ่นในช่วงเวลาการเลือกตั้ง เมื่อนักการเมืองเข้าร่วมกลุ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ต้นทุนของการไม่อยู่ในกลุ่มก็เพิ่มขึ้น ความต้องการในการเลือกตั้งของนักการเมืองและพรรคการเมืองกับการแสวงหาผลประโยชน์จากตำแหน่งของกลุ่มต่างๆทำให้การแบ่งฝ่ายมีแนวโน้มที่จะแพร่พันธุ์ตัวเองเมื่อเวลาผ่านไป ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2522ถึงพ.ศ. 2544แนวโน้มที่พรรคการเมืองจำนวนมากขึ้นแข่งขันกันในการเลือกตั้ง และมีจำนวนกลุ่มภายในพรรคเพิ่มขึ้นตามลำดับ (Chambers, 2008) ความจำเป็นต้องพึ่งพา ก่อกำเนิดแบ่งแยกกลุ่มอย่างต่อเนื่อง การแบ่งแยกฝ่ายดังกล่าวยังคงผลิตตัวเองในระดับที่แตกต่างกันในการเลือกตั้งจนกระทั่งการเลือกตั้งครั้งล่าสุดปี 2563 การคงอยู่ของการแบ่งแยกฝ่ายและการแบ่งแยกฝ่ายได้สร้างผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้นสำหรับนักการเมืองที่เข้าร่วมในกลุ่มต่างๆ ขณะเดียวกันผลตอบแทนที่ลดลงสำหรับผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มเหล่านั้น สถานการณ์กลับเลวร้ายลงเนื่องจากการรัฐประหารที่ยืดเยื้อ ซึ่งขัดขวางการพัฒนาประชาธิปไตยทำให้การพัฒนาอ่อนแอลง ขณะเดียวกันก็ก่อให้เกิดแนวโน้มที่จะเชื่อมโยงพรรคการเมืองอย่างหลวมๆ ฝ่ายดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะมีการกระจายอำนาจในองค์กร ผู้นำพรรคภายในพรรคที่มีการกระจายอำนาจต้องอาศัยกลุ่มต่างๆ ซึ่งช่วยเพิ่มอิทธิพลของกลุ่มต่างๆอีกครั้ง

3.กฎหมายพรรคการเมืองทำให้พรรคการเมืองอ่อนแอ

วิวัฒนาการของกฎหมายจะเป็นสิ่งที่จำกัดหรือบังคับให้มีพฤติกรรมทางการเมือง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์อย่างเป็นทางการที่ส่งผลกระทบต่อฝ่าย เช่นการมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง กฎหมายการเลือกตั้ง กฎหมายดังกล่าวอาจมีความสำคัญในการส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของกลุ่มต่างๆ แต่การเปลี่ยนแปลงกฎหมายเมื่อเวลาผ่านไปหรือการหยุดชะงักในระบบประชาธิปไตยอาจทำให้ประสิทธิภาพลดลงได้ กฎหมายไทยมีส่วนสนับสนุน การแพร่หลายของการแบ่งแยกฝ่ายภายในพรรคมานานแล้ว ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการที่กฎหมายไทยมีความไม่ต่อเนื่องอย่าง แท้จริงแล้วระบบประชาธิปไตยแบบการเลือกตั้ง

ของไทยที่ใช้รัฐธรรมนูญถึง 20 ฉบับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบัน ทำให้พรรคการเมืองผิวดำอย่างซ้ำๆ และค่อยเติบโต เป็นผลให้กฎหมายใด ๆ ที่ควบคุมพรรคและฝ่ายต่างๆ ไม่หยิ่งรากลึก ลักษณะของกฎหมายที่ขัดจังหวะนี้จากการถูกยกเลิกเป็นช่วงๆ มีผลต่อการเลือกตั้งและพรรคการเมือง ที่เกิดขึ้นเป็นประจำ เมื่อมีการใช้ระบอบประชาธิปไตยแบบการเลือกตั้งของไทย กฎหมายพรรคการเมืองไม่ได้ช่วยจำกัดกลุ่มต่างๆ ภายใต้อำนาจพรรคมากนัก กฎเกณฑ์ที่ควบคุมพรรคการเมืองไทยมีต้นกำเนิดมาจากรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2489 และก้าวหน้าผ่านรัฐธรรมนูญและกฎหมายต่อมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผ่านพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. 2498, 2511, 2517, 2524, 2541, 2550 และ 2561 ที่มีช่องโหว่ทางกฎหมายที่ส่งเสริมการแบ่งแยกฝ่ายมีความสัมพันธ์กับปัจจัยต่างๆ เช่นระบบการเลือกตั้ง การเงินของพรรค วินัยของพรรค และความสามารถในการเปลี่ยนพรรค มีเพียงรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 เท่านั้นที่มีความพยายามที่จะควบคุมการแบ่งแยกฝ่ายเพราะต้องการให้พรรคการเมืองเข้มแข็ง ฝ่ายบริหารมีความเข้มแข็ง (Chambers, 2008,p. 315)

ในแง่ของระบบการเลือกตั้ง การเลือกตั้งแบบหลายเขตถูกนำมาใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2476 ถึง พ.ศ. 2539 ซึ่งเป็นช่วงเวลาแห่งการทำให้เป็นประชาธิปไตย ในยุคแรกของประเทศเช่นเดียวกับญี่ปุ่น เดิมประเทศไทย บัตรลงคะแนนของไทยอนุญาตให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครได้ถึงสามคนในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตรวมเบอร์ และมีการปฏิรูปหลังรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ที่มีระบบเขตเดียวเบอร์เดียว และระบบสัดส่วนมาประสม เพื่อลดอำนาจของกลุ่มที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกตั้งท้องถิ่น ระบบแข่งขันที่ดุเดือด แต่การแข่งขันภายในพรรคกลับบังคับให้ผู้สมัครต้องผูกพันตนเองกับกลุ่มพรรคการเมืองเพื่อที่จะสามารถสร้างเงินทุนหาเสียงที่จำเป็นเพื่อชนะการเลือกตั้ง ที่ต้องต่อสู้กับผู้สมัครจากภายในและภายนอกพรรคการเมืองของตนเอง ตั้งแต่ปี 2544 ถึง 2549 และอีกครั้งระหว่างปี 2550 ถึง 2557 มีการใช้ระบบการเลือกตั้งแบบผสมที่มีคะแนนเสียงข้างมากบวกกับระบบสัดส่วน แต่ละปัจจัยเหล่านี้ลดอิทธิพลของฝ่ายต่างๆ ขณะเดียวกันก็เพิ่มอำนาจของฝ่ายต่างๆ ด้วยเหตุนี้ เมื่อมีการใช้ระบบการเลือกตั้งแบบผสมในประเทศไทย กลุ่มต่างๆ จึงอ่อนแอกว่าแต่ก่อน แม้ว่าจะยังคงอยู่ต่อไปก็ตาม สิ่งที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่งก็คือสำหรับการเลือกตั้งปี 2550 ประเทศไทยได้ใช้ระบบการเลือกตั้งที่ผสมผสานเข้ากับสัดส่วนอีกครั้งในเขตภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ ระบบนี้ช่วยฟื้นคืนอิทธิพลฝ่ายต่างๆ ในประเทศไทย ประเด็นสำคัญคือตลอดประวัติศาสตร์การเลือกตั้งของไทยยังไม่มีวิธีการเลือกตั้งที่สอดคล้องกันเป็นที่ยอมรับ (Siripan ,2015) ความเป็นพลาสติกของสถาบันการเลือกตั้งดังกล่าวได้ป้องกันไม่ให้กลุ่มต่างๆ ถูกครอบงำโดยพรรคเจ้าภาพ

ก่อนปี 2540 กฎหมายแทบไม่มีผลอะไรในการควบคุมอิทธิพลของกลุ่มต่างๆ ในการจัดหาเงินทุนของพรรค ผู้สมัครที่ร่ำรวยน้อยต้องการความช่วยเหลือทางการเงินในการหาเสียง ในขณะที่นักการเมืองที่ร่ำรวยมากหรือไม่ใช่นักการเมืองแต่สามารถสร้างกลุ่มผู้ติดตามในรัฐสภาได้โดยการจัดหาเงินทุนในการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร โดยทั่วไปฝ่ายต่าง ๆ มีการกระจายอำนาจ ในแง่ของการเงินของพรรค นอกจากนี้เมื่อระบบพรรคพัฒนามากขึ้น ขนาดพรรคและการเงินของพรรคก็เชื่อมโยงกันอย่างแยกไม่ออก แต่เพราะพรรคการเมืองไทยเกือบทั้งหมดมีอายุสั้น สำหรับพรรคเล็ก(ในแง่ของจำนวนสมาชิกที่นั่งในรัฐสภา) ผู้นำพรรคสามารถออกเงินทุนให้กับพรรคทั้งหมดและครอบงำพรรคได้อย่างสมบูรณ์ แต่เนื่องจากพรรคมีขนาดเล็ก พรรคดังกล่าวจึงแทบจะไม่สามารถกลายเป็นผู้มีบทบาทในรัฐสภาที่มีอำนาจได้ ในขณะเดียวกันพรรคขนาดใหญ่ก็จำเป็นต้องใช้เงินมากขึ้น เนื่องจากนักการเมืองเพียงไม่กี่คนมีเงินทุนเพียงพอที่จะจัดหาเงินทุนให้กับพรรคที่มีอำนาจเหนือกว่าในรัฐสภา พวกเขาจึงหันไปขอความช่วยเหลือจากกลุ่มภายในพรรค เกิดการรวมกลุ่มของนักการเมืองในระดับภูมิภาคและเครือข่ายสนับสนุน (Chambers, 2003) เนื่องจากลักษณะการกระจายอำนาจของพรรคใหญ่บางพรรคก่อนปี 2540 ทำให้พวกเขาต้องพึ่งพาฝ่ายต่างๆ ในการจัดหาเงินทุนให้กับพรรคมานานแล้ว การกระทำของพรรคการเมืองในปี 2541 และ 2550 จึงช่วยผ่อนปรนการพึ่งพาอาศัยกัน

บางส่วนได้ จากนั้นไปผู้สมัครต้องเตรียมและเปิดเผยบัญชีรายจ่ายผ่านพรรคการเมือง การกระทำดังกล่าวยังต่อต้านการใช้การซื้อเสียง ควบคุมการฮั้วอย่างชัดเจน แต่ระบบหาเสียงที่มักถูกควบคุมโดยกลุ่มภูมิภาคและเจ้าพ่อท้องถิ่น นอกจากนี้มีการการจัดตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประเทศไทยในปี พ.ศ. 2541 เปลี่ยนระบบการนับคะแนนแบบรวมศูนย์ ถือเป็นความพยายามอย่างมีมากในการลดการซื้อเสียงและความผิดปกติอื่นๆ ที่เกิดขึ้นในระดับท้องถิ่น ซึ่งกลุ่มต่างๆ สามารถทำได้มากที่สุดเพียงควบคุมระหว่างกาเลือกตั้งเท่านั้น อย่างไรก็ตาม หลังจากปีพ.ศ. 2550 มีการแก้ไขพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 โดยให้พรรคการเมืองที่ได้รับเงินอุดหนุนประจำปีจะต้องได้รับคะแนนเสียงอย่างน้อยร้อยละ 0.5 ในการเลือกตั้งครั้งก่อน พระราชบัญญัติยังได้เปลี่ยนสูตรอีกครั้ง โดยเน้นไปที่จำนวนนักการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งมากกว่าการเป็นสมาชิกหรือสาขา สูตรใหม่ให้น้ำหนักการจัดสรรทางการเงิน จากจำนวน ส.ส.ของพรรคมากกว่าจำนวนสมาชิกพรรคทั้งหมดและจำนวนสาขาของพรรค นอกจากนี้พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 ยังได้กำหนดไว้เป็นครั้งแรกว่าพรรคการเมืองใดพรรคหนึ่งจะไม่ได้รับอนุญาตเกินร้อยละ 50 ของการจัดสรรทั้งหมดที่ได้รับในแต่ละปี (พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 มาตรา 75) การเปลี่ยนแปลงสูตร กลับช่วยเพิ่มอำนาจของพรรคใหญ่ที่มีส.ส.มากขึ้น แทนที่พรรคเล็กที่มี ส.ส. น้อยกว่า สูตรนี้ยังใช้เพื่อลดจำนวนสาขาของพรรคในประเทศไทยและเพิ่มอำนาจของนักการเมืองระดับภูมิภาคเหนือสาขาต่างๆ สาขาพรรคมีความเชื่อมโยงกับอำนาจพรรคในทางทฤษฎี ดังนั้นจึงเป็นเพิ่มอิทธิพลของนักการเมืองระดับภูมิภาค การเปลี่ยนแปลงในปี 2544 และ 2550 จึงช่วยฟื้นพลังอำนาจของกลุ่มต่างๆ และการกระจายอำนาจทางการเงินของพรรคในประเทศไทย (Waitookiat and Chambers, 2015: 626)

4. สรุป

ความคงอยู่ของกลุ่มภายในพรรคและการแบ่งแยกฝ่ายในประเทศไทยนั้น มาจากวิถีทางประวัติศาสตร์ของทางประวัติศาสตร์จากกลุ่มอำนาจหรือกลุ่มอิทธิพลเดิม ผ่านรูปแบบการปกครองใหม่ ผ่านรัฐธรรมนูญและกฎหมาย รูปแบบการเลือกตั้ง ซึ่งก่อให้เกิดการแบ่งแยกฝ่ายภายในพรรคมากขึ้นเรื่อยๆ ควบคู่ไปกับโครงสร้างพรรคการเมืองที่อ่อนแอ ทำให้ระบบพรรค แบ่งแยกกลุ่มมีอยู่ในประเทศไทยในปัจจุบัน ทำให้กลุ่มภายในพรรคเป็นส่วนสำคัญของระบบพรรคไทย ซึ่งบางครั้งก็สร้างรัฐบาลใหม่และบางครั้งทำลายรัฐบาล รวมถึงบ่อนทำลายเสถียรภาพทางการเมืองของพรรค กฎหมายเกี่ยวกับพรรคการเมืองและการเลือกตั้งไม่มีผลเท่าที่ควร ภายหลังจากการนำรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 มาใช้เป็นครั้งแรกในการเลือกตั้งทั่วไปในปี พ.ศ. 2544 ดูเหมือนว่ากฎหมายใหม่ก็ประสบความสำเร็จในการรักษากลุ่มต่างๆ ให้มั่นคงมากขึ้นภายใต้การควบคุมของผู้นำพรรคและลดโอกาสที่ ส.ส. จะเปลี่ยนพรรค

อย่างไรก็ตามในปี พ.ศ. 2550 ฝ่ายอำนาจนิยมทหารได้เปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ ฟื้นฟูการปกครองตนเองแบบกลุ่มต่างๆ ขึ้น ทำลายความเข้มแข็งของพรรคการเมือง ดังนั้นพ.ศ. 2551-2557 จึงเป็นช่วงเวลาแห่งความแตกแยกของพรรคและอำนาจนิยมของฝ่ายทหารที่เพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกัน กฎหมายที่บังคับใช้โดยฝ่ายกองทัพปี 2560 และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้อง นับตั้งแต่การเลือกตั้งปี 2562 กลับช่วยให้แบ่งแยกกลุ่มยังคงมีอยู่ต่อไป การเลือกตั้งของไทยในเดือนกรกฎาคม 2562 ผู้นำพรรคการเมืองยังคงไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของส.ส. ตามรัฐธรรมนูญได้ และกลุ่ม ส.ส. ก็สามารถโยกย้ายจากพรรคหนึ่งไปยังอีกพรรคหนึ่งได้อย่างง่ายดาย ความสำคัญของกลุ่มถูกทำให้มีความสำคัญมากขึ้นปี 2562 การเมืองไทยแบบแบ่งฝ่ายถูกหวนคืนกลับมาเพราะผู้นำรัฐบาลทหารของไทยหลังปี 2557 และพันธมิตรชนชั้นสูงของไทยต้องการที่จะปรับเปลี่ยนเพื่อทำให้พรรคที่สนับสนุนทักษิณเสื่อมโทรมลง เพื่อที่ช่วยให้พวกเขาควบคุมกลุ่มภายในพรรคได้ สุดท้ายแม้ทำให้เพื่อให้ พรรคสนับสนุนทักษิณอ่อนแอลง ท้ายที่สุดพรรคพลังประชารัฐที่จัดตั้งขึ้นโดย

รัฐบาลทหาร ในปี 2562-2563 ก็ประสบปัญหาการแบ่งแยกฝ่ายมากที่สุด และถอยหลังย้อนกลับสู่สภาพตามธรรมชาติเดิมของความเป็นกลุ่มที่ไม่มีความแน่นอนในพรรคการเมือง ที่สังคมไทยยังคงต้องใช้เวลานานในการแสวงหารูปแบบระบบพรรคการเมืองที่เหมาะสมได้

เอกสารอ้างอิง

- นรินทร์ เศรษฐบุตร. (2534). พรรคการเมืองกับการพัฒนาทางการเมืองไทย ใน *เอกสารการสอนชุด วิชาปัญหาพัฒนาการเมืองไทย หน่วยที่ 1-7*. นนทบุรี :สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มะลิ ทิพย์ประจงและคณะ. (2563). พรรคการเมืองกับระบอบประชาธิปไตย .*วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์*, 3 (1), 1-13.
- มนตรี เจนวิทย์การ . (2555). ระบอบประชาธิปไตยไทยจะ何去何 : อนาคตประชาธิปไตยเสรีนิยมท่ามกลางกระแสครอบงำของอำนาจนิยม. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 10 (1), 28-42.
- Chambers, P. (2003). *Factions, parties, coalition change, and cabinet durability in Thailand: 1979– 2001*. (PhD Dissertation). DeKalb: Northern Illinois University Press.
- Chambers, P. (2008). Parties, factions, and the durability of cabinets, coalitions, and parliaments in Thailand: 1979–2001. *Party Politics*, 14 (3), 299–323.
- Chambers, P. & Waitookiat, N. (2016). The resilience of monarchized military in Thailand. *Journal of Contemporary Asia*, 46 (3), 425–444. Retrieved from <https://journalofcontemporaryasia.word press.com/2016/03/23/monarchised-military-in-thailand/>.
- Huntington, S.P. (1 9 6 3). *Political Order in Changing Societies*. Conn: Yale University Press.
- Lupu, N. & Stokes, S. (2007). *Political identities in Argentina’s interrupted democracy*. Paper prepared for the conference on Elections and Political Identities in New Democracies April 27–29, pp. 23–24. New Haven: Yale University.
- Magone, J. (1995.) Party factionalism in new small Southern European democracies: some comparative findings from the Portuguese and Greek experiences. *Journal of Democratization (special issue on Party Factionalism and Democratization)*, 2(1), 90–101.
- McCargo, D. (1997). Thailand’s political parties: real, authentic and actual. In: Hewison K (ed.), *Political Change in Thailand: Democracy and Participation* (663–680). London/New York: Routledge.
- Rathamart, N. (1984). Military Governments in Thailand: their policies toward political parties, 1977–83. Doctoral Dissertation, University of Pittsburgh, USA.
- Pierson, P. (2004). *Politics in Time*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Siripan, N.S. (2015). Politics of electoral reform in Thailand. (Dissertation) Kyoto :Kyoto University Retrieved from <https://repository.kulib.kyoto-u.ac.jp/dspace/bitstream/2433/198957/2/dtiir00018.pdf>

- Utarasint, D. (2005). *Wadah: the Muslim faction in Thai political party*. Paper presented at the Ninth International Conference on Thai Studies, 3–6 April, DeKalb: Northern Illinois University.
- Waitookiat, N. & Chambers, P. (2015). Political party finance in Thailand today: evolution, reform, and control. *Critical Asian Studies*, 47(4) ,611–640. Retrieved from <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14672715.2015.1091211>.
- Wilson, D.A. (1962). *Politics in Thailand*. Ithaca, NY: Cornell University Press.